

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

Anul III. Nr. 110.—111.

Constanța, Duminică 19 Martie 1895.

20 bani numărul

Constanța, 19 Martie 1895.

TRANSILVANENII ȘI CETĂȚENIA IN DOBROCEA

Să repetăm încă o dată art. 29 din Legea regulării proprietății în Dobrogea, care dice: „Familii agricole cari se vor stabili în Dobrogea sunt scutite de ori-ce dare în timp de trei ani,.... Ministerul Domeniilor le va libera gratuit materialul necesar pentru construcțiune“.

Nu există nici o dispozițiune în lege sau regulamentele ulterioare, prin care achizițiunea de terenuri rurale să fie subordinată încetățenirii individuale, conform constituțiunii; din potrivă, art. 2, aliniatul I din aceeași lege dice: „Românii de origină, cari conform art. 9 din Constituțiune, pot dobândi recunoșterea fără stagiū și numai prin un simplu vot al adunărilor, au același drept,“ adică pot dobândi, ca și locuitorii indigenți, proprietate imobiliară în Dobrogea.

Pe baza acestei dispozițiuni și cu înlesnirile prevăzute de art. 29 de mai sus, au venit și s'au stabilit în ambele județe mi de suflete.

A se împământeni acum, individual, prin Camere, toată lumea e de acord că e greu de tot; noi zicem că e imposibil și nedrept.

Ar fi chip să se facă pe loc constatarea: cine vrea să devie român desăvârșit, fără formalitățile tardive ale împământenirii individuale.

Ar fi o cestiune de consecință politică și de înalta dreptate.

Am spus-o în primul număr, că nu putem desvolta în favorul acestor coloniști nișca teorii de drept internațional, neajungându-ne nici puterile nici spațiul de care dispunem.

Noi vom desvolta faptele după cum sunt și dupe cum le

cunoscem, lasând altora să dea soluțiunea cea mai compatibilă cu împrejurările.

Conform legilor austriace, *ori ce supus austro-ungar, după o absență de zece ani în țară streină, interval în care n'a făcut nici un us de protecția Statului, perde de drept cuatitatea de cetățean austro-ungar.*

În această categorie sunt toți cei 1643 capi de familie, transilvăneni și banațeni, de cari vorbește referatul d-lui Ministru de Interne către Consiliul de ministrii. Toți aceștia, fără deosebire, au dat și dau birul sângelui către regimentele dobrogene. Nimenea nu se servește de pașaporte streine, ci numai de cele române, obținute în schimbul unor acte, constatând neatârarea lor de consulate.

Toți acești capi de familie sunt înscrși în listele electorale, alcătuint chiar autoritățile comunale pe unde ei sunt în majoritate.

Ca să fim crezuți și să se vadă importanța faptului, constatăm că: majoritatea celor 12 consilieri județeni, aleși de delegațiile consiliilor comunale ale județului Constanța, sunt transilvăneni; asemenea la Camera de Comerț, 5 din 8 membrii aleși de negustorimea județului, sunt tot transilvăneni.

Acești oameni sunt în plin exercițiū al drepturilor cetățenești acordate dobrogenilor.

Ei au emigrat de 17 ani. Nimenea nu i-a reclamat în acest interval de timp.

Autoritățile austriace 'i consideră ca perduți pentru patria mamă; iar legile austro-ungare 'i declară nedemni de a mai fi cetățeni ai acelu Stat, fiindcă au parasit țara de deci de ani fără a mai contribui cu nimic la sarcinile statului.

Acești oameni numai pot cere nimic dela patria mamă, fiindcă legea austriacă i-a desmostenit de protecțiunea statului.

Cui aparține această categorie de indiviți?

Consiliul de Ministrii al României, pare a dice că ei aparțin încă Ungariei, și cere ca „cei ce voiesc să exercite dreptul electoral comunal, se vor lepăda de suditența streină și vor cere Corpurilor legiuitoare recunoșterea cuatității lor, conform art. 9 din constituțiune“.

Cătră cine să facă cererea de «lepădare»? Cătră Austria, care nu-i mai recunoșce de supuși ai ei?

Acosta nu numai că e imposibil, dar ni se pare și absurd. Cestiunea de sigur n'a fost bine pusă în Consiliul de ministrii.

Venit de mititel copil în România, stabilit în Dobrogea de peste 17 ani, plugar, familist cu doi băieți în armata, proprietar de casă și pământ de muncă, plătind birul regulat; ori, venit aci și stabilit cu familia, de peste zece ani, în condițiile legii Dobrogei, dovedind neatârarea mea de consulate, a căror protecțiune am perduț'o dealminterea de drept, — alegător, cărciumar ori debitant, proprietar al unei case, al unui lot de pământ, vândut de stat, cultivat și îmbunătățit, funcționând chiar ca membru al diferitelor autorități locale, care este situațiunea ce se creiază acestor nenorociți prin dispozițiile luate de Consiliul de ministrii?

Vom mai reveni, arătând părerea noastră în această cestiune.

AFACERI SCOLARE

După noile regulamente scolare, învățătorii din comunele rurale, pe lângă conferințele generale ce se țin în fie-care an și în fie-care județ, mai țin nișca conferințe parțiale în vacanțele Crăciunului și Paștelor. La aceste conferințe învățătorii din fie-care plasă se adun la un loc hotărât mai dinainte și, în ședințele ce țin, desbat diferite cestiuni didactice, al căror subiect a fost dat în conferințele generale anuale ce se țin sub presidenția revisorului scolar.

Procurându-ne la redacție rezultatul conferințelor ținute la Medgidie,

Cernavoda, Hârsova și Ostrov în vacanța Crăciunului din anul curent școlastic, ne face o plăcere a publica în resumat discuțiunile și concludsiunile luate.

Și ca formă și ca fond, conferința dela Cernavoda a învățătorilor din pl. Traian, ne pare cea mai importantă; de aceea i dăm precădere în colónele ziarului nostru.

Subiectul ales a fi discutat în prima ședință fiind: *Importanța învățământului în scris în școlile primare*, iată ce concludsiuni s'au luat în ședința dela 3 Ianuarie de cătră un număr de învățători prezenți la această conferință.

1-ă. Învățământul *în scris* în școlile primare începe cu primele exerciții pregătitoare de desemn făcute pe tablă și pe plăci pentru scriere și cetire în cl. I, și cu cât aceste exerciții se vor face într'un mod mai apropiat scopului învățământului *în scris*, cu atât scrierea elevilor va atinge mai bine ținta dorită; putem dice că aceste exerciții formează baza învățământului *în scris* și dela ele depinde buna sau răua scriere în viitor.

2-a. La formarea literilor pentru elevii începători se va păstra ordinea genetică și numai după o singură deprindere și mai exactă formațiune, se va procede la scrierea pe caete; atât la scrierea pe plăci cât și pe caete se va observa riguros pozițiunea copiilor din punct de vedere igienic și ca direcțiune suntem de părere a aplica noul sistem de scriere vertical.

3-a. După deprinderea elevilor la scris și cetit, când scrierea se desparte ca obiect propriu de cetire, învățătorul va avea cea mai mare grije ca elevii să-și desvólte aplicațiunile naturale ale scrierii în caetele respective ale obiectelor de învățământ.

Acuratețea se va observa cu aceeași scrupulositate; și al

4-lea. Pentru ca scrierea în clasele ulterioare să-și păstreze importanța și să se preserve de defectuositate, suntem de părere ca să se observe cu aceeași serioșitate ca și caetele de teme și probleme aritmetice și chiar caligrafia din programele școlilor rurale să formeze o lecțiune direct cu învățătorul spre a se păstra și chiar a progresa modul scrierei.

În ședința dela 4 Ianuarie când s'a tratat subiectul: *științele fizico-naturale*, iată ce concludsiuni s'au luat:

1-ă. Introducerea în științele fizico-naturale se face dela prima clasă, începând cu simpla intuițiune a obiectelor incungurătoare și desvólând treptat cu avansarea elevilor în acest obiect științele, începând cu cele cunoscute din cercul familiei.

2-a. Ori-care ar fi obiectul său științific din lecția respectivă se va arăta mai întâiu elevului în natură și apoi se vor precisa punctele principale ale lecțiunii.

Tovma predării va fi cea interogativă, ast-fel că prin conversațiuni întrebătoare, elevul să deducă singur adevărul căutat.

3-o. Pentru subiectele lecțiunilor cari nu pot fi întocmite într'un mod direct, vom întrebuița comparațiunea cu alte ființe sau obiecte din același domeniū fizico-natural, căutând ca subiectul comparat să fie din cercul cunoscintelor copilului.

4-a). În predarea cunoscintelor despre fenomenele naturii, învățătorul se va feri de abstracțiuni, va pune pe elevi a privi însuși fenomenul în chestiune, și tot prin conversațiuni întrebătoare le va face cunoscut acest fenomen, ficsându-le cauzele acestor fenomene; dacă timpul permite și învățătorul dispune de mijloce în predare, în lipsă de aparate poate concretisa fenomenul în chestiune prin narațiuni comparative, acolo unde subiectul lecțiunii permite.

5-a). În ori-ce lecțiune din acest obiect, învățătorul va căuta pe lângă învățarea subiectului în chestiune obligat de actuala programă, a estrage folosul acelu subiect cu care va rămănea, și de care se va folosi în tot cursul vieții sale practice.

Acēste reguli se refer la cursul elementar de științele fizico-naturale.

În aceeași zi, după ameață, d-lu N. Andreescu dela Beilic, a făcut o lecțiune model asupra cursului elementar din științele fizico-naturale, luând ca subiect «Boul», și terminând cu elevul lecțiunea respectivă, i s'a făcut cunoscut felul animalului, modul de trai și folosul ce aduce.

În ședința dela 5 Ianuarie fiind în discuțiune tot *științele fizico-naturale*, și admis ca subiect de tratare ori-ce plantă din botanică, care ni se va prezenta în primă-vară cu ocaziunea excursiunilor ce învățătorul va face pe câmp cu elevii.

Dacă planta în chestinne se prezintă necompletă, învățătorul face cunoscut părțile principale ce le prezintă, insistând asupra modului de viețuire și comparând vegetațiunea ei cu existența veștitoarelor în părțile compatibile, ridicând și deosebirele de viețuire. Mai târziu când planta se prezintă completă, se va opri cu elevii asupra flórei, și în mod elementar se va face cunoscut părțile principale, numindule mai ales cu clasa II-a, ferindu-se de clasificățiune, pe care o va trata în cursurile următoare. Nu va trece cu vederea folóșele ce aduce planta în chestinne din toate punctele de vedere, îndreptându-le atenziunea asupra concludsiunii că tot ce există în natură, are un scop. Lecțiunile de botanică vor succede pe cele de zoologie, de ore ce indicațiunile programelor sunt în acest sens.

Una din condițiunile cele mai principale în tratarea acestui curs, este că nici o-dată să nu predăm copiilor în mod abstract, de ore-ce ideile vor fi confuze, iar noțiunea acestui subiect va fi mult mai superficială, de cât când elevul privește, judecă și examinează împreună cu învățătorul în chestiune.

Tóte cele relatate la acest obiect se

înțelege că în cl. I-a și II-a se predă sub numirea de intuițiune, în ordine, și cantitatea din programă, dar cadrul acestui curs se direcțiunează către științele fizico-naturale, ast-fel că la finele clasei II-a se face o clară deosebire de intuițiunea proprie și a, ce însoțesc toate obiectele de studiu.

Ast-fel că simpla intuițiune a obiectelor incungurătoare ale primelor săptămâni devine științele fizico-naturale în cel-lăiți ani, desvólându-se comparativ cu avansarea elevilor pe cursuri și completându-se în ultima clasă.

În ceea ce privește metoda cursului mediū și superior, se va trata în conferința de Paște.

În numărul viitor vom resuma conferința dela Medgidia.

Comunele urb. Hârsova, Medgidia și Mangalia au consemnate câte 2,000 lei pentru construirea localurilor de scóla. Primarii respectivi au cerut planurile la Minister, spre a putea începe lucrările chiar în vara acēsta

Cu ocazia inspecțiunilor școlare, d. Revizor B. Cotov, a descoperit că funcțiunează la Ghișdărești o școală privată lipovenească. S'a intervenit, și d. Prefect de Constanța a dat ordin pentru închiderea ei.

Condițiuni

Pentru vânzarea locurilor de vii, ocupate de mai mulți locuitori, situate la marginea viilor vechi.

1). Licitațiunea se va ține în sala ședințelor Consiliului comunal și va fi orală.

2). Concurenții, spre a fi admiși la licitație, vor depune o cautiune de 100 lei.

3). Supra oferte nu se vor primi.

4). Concurenta, va începe de la prețul estimației făcută de-cărui loc de vie în parte, de către comisia de expertiță numită de Tribunal.

5). Comuna nu vinde de cât locurile vițele de vie și copacii aparținând actualilor ocupători ai locurilor. Comparătorii locurilor se vor aranja cu aceștia în privința viei, fie pe cale amabilă, fie pe calea justiției, comuna neavând a interveni sub nici un cuvânt pentru punerea în posesiune a locului.

6). Prețul locului rezultat la licitație se va plăti în timp de 3 luni de la aprobarea adjudecației; în cas contrar va perde în folosul comunei garanția depusă la licitație, fără somație sau judecată, dar prin o simplă înștiințare a Primăriei făcută prin gazeta oficială «Farul Constanța», iar locul de vie se va scóte din nou la licitație pe comptul adjudecătorului, care rămănea responsabil pentru neajunsul primului preț rezultat la licitație.

8). Caxele de timbru și înregistrare sunt în sarcina cumpărătorului.

UN DOLIU

Toma Radović, fost Casier general al județului Constanța, venit abea de trei luni în mijlocul societății Constanțene, avansat în acest însemnat post, în urma meritelor ce i s'au recunoscut de întreaga lume și de autoritatea financiară superioară, dupe uă suferință de 12 zile, s'au dat sfârșitul în Constanța:

La vestea morții lui, întreaga lume Constanțeană, s'au emoționat adânc; într'u cât decedatul prin maniera sa delicată și blândă, cătră toți ce l'au cunoscut, deja dăduse probe, că este o bună achizițiune pentru orașul nostru. — Și această emoțiune a pătruns întreg chiar Bucureștii, de unde Radović plecase în urmă, cum se dovedește prin mulțimea telegramelor de regrete și condoleanță primite de familie prin intermediul D-lui Lambu prietenul intim al lui Radović și Președintele în Constanța a societății funcționarilor;

În ziua de 12 cur. o zi dulce de primă-vară s'au efectuat înmormântarea lui Toma Radović la cimitirul român din Constanța. În mormântarea au avut aspectul de și negrăit de duios, dar încă grandios mare, prin mulțimea numerosă și plină de jale ce însoțea funerarale scumpului decedat; ea sa a efectuat prin consursul neobosit al amicilor decedatului, în care merită mențiunea cea mai onorabilă D-lu Lambu Șeful Depozitului, care cu mica suma oferită de Casa societății, unde decedatul fuse membru activ; fără alt interes de cât acel de condescență amicală și de amintire scumpă pentru fostul său amic Radović, au printimpinat toate cheltuelile; Și onor. Ministru al Financelor, a venit în ajutorul familiei ca spese de înmormântare, cu suma de lei 500 oferită imediat prin mandat telegrafic mamei lui Radović — această faptă, credem că trebuie a fi scutită de orice laudă, mai ales, că prin echilibrarea cheltuelilor înmormântării, suma a trecut pentru întreținerea familii numeroase a decedatului, al săreia sprijin s'a stins de veci.

Cortegiul funerar de la locuința ocupată de decedatul din strada Traian No. 25 și trecând în piața Independenței, dupe înconjurul sta-

tuei lui Ovidiu, în fața cărui preoții au pronunțat cuvenita binecuvântare, D-l Panait I. Panov, controlor fiscal, urcând treptele stației, în numele funcționarilor Casieriei, au pronunțat un discurs, foarte viu simțit începând, ca moto al cuvântării cu următoarele cuvinte ale maestrului poet Eminescu:

«Iar când voi fi pământ
În liniștea serii
Săpașimi un mormânt
La marginea mării».

apoi a făcut pe scurt biografia decedatului, punându-i în relief meritele, maniera sa dulce bunătatea și nobleța caracterului, accentuând ca, pierderea lui Radović, este mai ales acum simțită, când lista unor astfel de oameni, cu regret se constată, că este pe sfârșite. Oratorul, în numele acelor ce l'insercinase spre a le exprima jalia și regretul adânc, ce simt cu toții prin pierderea lui Radović, a exclamat, că, nimic nu se poate face, drept mângâiere, de cât, a plânge, a admira și a lua de model, caracterul, probitatea, activitatea prodigioasă și farmecul decedatului, trăgând drept învățământ din morțea sa, că: singurul lucru ce poate înobila viața trecătoare, este calea datoriei. — După ce a mai arătat vârsta decedatului de 36 ani, în a căreia floare se stinse, a făgăduit solemn în numele numeroșilor săi prieteni de a veni în peregrinaj la mormântu-i se i se aducă omagiile unei admirații nemărgenite, apoi sfârșind prin o altă alocuție, cortegiul a plecat pe strada Carol I, parcurgând pe cele următoare, până la Cimitir, unde jalea tuturor ce l'au condus până la ultima locuință, cum și e mamei surorilor și cumnaților decedatului Toma Radović, sa a coborât în locuința-i veșnică, săpată la marginea Mării Negre.

MIOSOTIS.

INSCIINȚARE

Fac cunoscut prin publicitate că averea ce figurează pe numele fratelui meu Dimitrie Marcu, antreprenor de construcțiuni din Constanța, anume: trei case cu locurile și attenansele lor din strada Școlii, un han cu patru prăvălii din strada Mangaliei, trei-spre-zece hectare vie, cu case, dam și alte acarete, un loc la Cialic-mahale, avere mobilă, sume de încasat dupe

contracte și altă avere, care se găsește după acte făcute pe numele fratelui meu Dimitrie Marcu, nu este numai a lui personală, dar, această avere aparține la patru frați, anume: lui Sotir, Vasili, Dimitrie și mie Nicolai, toți, fii legitimi a lui Marcu Avram Albanez.

Acastă avere este rezultat al muncii noastre, și noi l'am dat voe Dimitrie Marcu ca frate mai mare se facă actele pe numele lui; el inse, ne-au dat înscris cu iscălitura lui, prin care recunoște tot ce cuprinde această însciințare.

Acum, când vom a ne despărți, el se împotrivește și ne trimete se ne judecăm, și că, chiar de vom câștiga, nu vom avea ce se luăm fiind-că, vinde și ipoteceze tot.

L'am somat, l'am acționat, aduc și la cunoștința publică, că actele de ipoteca s'au de vindere, făcute de numitul frate Dimitrie Marcu pe vre-una din proprietățile indicate, va fi atacat ca act fraudulos făcut anume de conivențe cu acel împrumutator sa a cumpărător ca se ne păgubească pe noi.

Mi-fac ultima datorie, ca se nu fie cine va indus în erore a împrumutată s'au a cumpăra vre-un imobil de la Dimitrie Marcu, fără procura celor alți frați, crezându-l pe el că este singur proprietar, ce în realitate nu este.

Nicola Marcu.

Societate de Navigațiune
cu vapoarele Lloyd Austriac, agenția
din Constanța.

Se aduce la cunoștința onor. Public, că cu începerea de astă-zi, vapoarele Societății Lloyd Austriac, vor circula în modul următor:

Sosirea la Constanța. — Din Constantinopole direct, în fie-care Joi dim:

Din Brăila — Galați — Sulina și Odessa, în fie-care Duminică dimineța.

Plecarea. — De la Constanța la Constantinopole direct, în fie-care Duminică la ora 1 p. m.

De la Constanța la Odessa, Sulina, Galați și Brăila, în fie-care Joi la orele 12 ameză.

AGENȚIA.

Constanța 21/21 Martie 1895.

Informațiunii

Un număr de 53 cetățeni Români din orașul Constanța, au adresat Președintelui Synodului, sunt câte-va zile, următoarea telegramă:

„Umiliți și respectoși rugăm a face să se târnosească Catedrala română înainte de serbatorile sfintelor Paști.—Nu avem unde asculta serviciul divin în limba maternă“.

Pe cât scim această cerere a fost recomandată Em. Sale Episcopului Dunării de jos, care întrebând pe minister când preparativele vor fi terminate spre acest finit, d-lu Ministru al Cultelor Tache Ionescu, a răspuns că în ori-ce zi după 10 Maiu viitor.

Așa dar, tot vom avea Crăciun anul acesta!

—
In ziua de 24 curent va avea loc alegerea Muftiului județului Constanța (Protoieru). Alegerea să face în localurile primăriilor din județ, la care ieau parte toți mahomedanii majori. La comuna de reședință biuroul va fi compus din Cadiu ca președinte, asistat de doi hogi ca secretari, iar la cele-lalte comune președea Chatipul, sau unul dintre hogi asistat de doi secretari. — Atât buletetinele ce se vor depune în urne cât și toate actele

alegerii vor fi dresate în limba turcă de către birou și contra-semnate de primarul Comunei. Candidați sunt d-nii Seid Amet Effendi și Șeic Effendi.

—
In ședința Consiliului comunal dela 14 corent s'a decis pavarea în regie cu basalt artificial a trotoarelor dupe stradele Română și Remus Oprean, ce dau în bulevard.

După estimățiunea făcută, întreaga lucrare va consta 30 — 35,000 lei.

* * *
Tot în această ședința s'au votat condițiile cu cari se vor vinde locurile de vii sădite de particulari pe terenurile comunei, pe cari le publicăm pe pagina II-a acestui ziar.

* * *
S'a respins cererea brutarilor de a li se mări prețul pâinei cu câte 5 bani de fie-care kilogram și de fie-care calitate. Din cauza neadmiterii cererii, brutarii par a pregăti o grevă, și cel mai înverșunată instigator ar fi streini.—Sa pofteasca.

Scoborîndu-se nivelul lacului Suit-ghiol, a eșit la suprafața un pod de piatră care leagă insula numită a lui Ovidiu cu satul din față Canara.

* * *
Spărtura făcută, pe unde acest lac comunică cu Marea, este pe o largime de vre-o 100 m. în duna de nisip ce-l desparte. Această spărtură are la mijloc o adâncime de 4—5 metri, iar la extremitați de 2—3 metri. Apa iese din lac în mare sau intra, după talazurile provocate de direcțiunea vânturilor.

Ar fi a se ști dacă spărtura mai trebuie astupată, sau lasată în comunicare directă cu Marea. Vom studia cestiunea într'un număr viitor.

—
Personalul Comisiei de parcelare va sosi în Constanța la 20 c.

—
Aflam d-l Simionescu, substitut pe lângă Tribunalul local merge spre bine.

Urările noastre de grabnică însănătoșire simpaticului magistrat.

LIBRARIA ȘI TIPOGRAFIA

„Universală“

36—Piața Independenței—36

GR. M. GRIGORIU

36—Piața Independenței—36

CONSTANȚA

LIBRARIA

Este asortată cu tot ce se atinge de articole de librărie; precum:

Papeterle bogat montată cărți școlastice, de sclințe și diferite romane în limba

ROMANA ȘI FRANCEZA

Articole de pielărie, albume de fotografii și poezii, port-notise etc. etc.

Colecțiune de diferite tablouri, cornise pentru fotografii.

JUCARII DE COPII ȘI PAPUȘI.

Parfumerie și săpunuri, Note pentru Piano din țară și străinatate.

TIPOGRAFIA

Asortată cu diferite litere tăctura cea mai modernă poate efectua ori-ce lucrare precum:

Cărți, Ziare, Afize, Registre, Adrese, Circulări, etichete, Cărți de vizită de logodnă, bilete de nuntă, și de îoliu.

Deposit de tot felul de imprimate și registre necesare Domnilor Perceptori, Onor. Primării și Epitropiilor de Biserici.

LEGATORIE DE CĂRȚI

Efectuarea prompte și prețurile cât se poate de moderate.